

**POLJOPRIVREDNA STRUČNA SLUŽBA
KOSOVSKA MITROVICA d.o.o.
38220 Kosovska Mitrovica ul.Cara Dušana br.10
Tel/028/497-031, Tel/ 028/497-044
E-mail pskm@nadlanu.com
SAJT :<http://psss.rs>**

B I L T E N

BROJ XI

NOVEMBAR 2010

**Autori: Dipl.ing.Zoran Milosavljević
Dipl.ing. Ljiljana Gvozdić
Dipl.ing.Kosovka Jakšić**

Sadržaj :

RATARSTVO-POVRTARSTVO

- Jesenje duboko oranje

VOČARSTVO-VINOGRADARSTVO

- Osnovno đubrenje i obrada zemljišta voćnjaka

STOČARSTVO

- Orezivanje i dezinfekcija papaka kod krava

- Cene sa pijace

JESENJE DUBOKO ORANJE

Vreme i način jesenjeg dubokog oranja zemljišta za okopavine zavise u velikoj meri od tipa zemljišta i preduseva. Kukuruz kao glavna okopavina kod nas ima velike zahteve za osnovnom obradom. Duboko oranje treba obavezno izvršiti tokom jeseni, na težim zemljištima ranije u jesen krajem septembra a na ostalim tipovima zemljišta do kraja novembra. Na lakšim zemljištima duboko oranje može se odraditi i tokom zime ako dozvole vremenski uslovi.

Izvođenje duboke obrade u proleće dovodi do smanjenja prinosa. Izuzetno na nagnutim terenima ili plavnim terenima može biti opravdana prolećna obrada. Dubina osnovne obrade zemljišta u proizvodnji kukuruza nebi smela da bude manja od 25-30 sm. Plića osnovna obrada može biti samo na lakim rastresitim zemljištima.

Od kvaliteta izvedenog oranja zavisi kasnije dobra ili loša predsetvena priprema, setva, međuredna obrada i na kraju berba. Osnovna obrada zemljišta za kukuruz zavisi od preduseva. Kod nas na našim njivama je predusev u većini slučajeva strno žito. Odmah nakon skidanja useva izvodi se ljuštenje strništa na dubini od oko 12 sm plugom ili ekonomičnije tanjiračem. Ovom merom se obezbeđuje unošenje žetvenih ostataka u zemljište, bolje čuvanje vlage kao i uništavanje korova.

Dubljom obradom aktivira se veća masa zemljišta što poboljšava procese razlaganja zaoranih žetvenih ostataka i omogućava formiranje većih rezervi, posebno zimske vlage. Ovom obradom se obezbeđuje dobra struktura zemljišta i povoljan vodno vazdušni i toplotni režim, da se zaoru žetveni ostaci i unište korovi čime se stvaraju preduslovi za ujednačeno nicanje, dobro ukorenjavanje i optimalni razvoj kukuruza tokom čitave vegetacije. Duboko jesenje oranje treba da omogući prodiranje korenovog sistema u dublje slojeve zemljišta i bolje usvajanje mineralnih materija. Posle ovakve jesenje obrade krajem zime tj. rano na proleće treba samo poravnati duboke razore i visoke slogove radi lakše i kvalitetnije predsetvene pripreme i setve što značajno smanjuje gubitke u prinosu.

Služba za ratarstvo i povrtarstvo

OSNOVNO ĐUBRENJE I OBRADA ZEMLJIŠTA VOĆNJAKA

Osnovno đubrenje ima za cilj da se u zemljište unese neophodna količina hraniva koja je potrebna voćkama.

Tokom vegetacije znatna količina hraniva se iskoristi, te je potrebno da se te količine putem đubrenja ponovo vrata u zemljište, kako bi one bile lako pristupačne biljkama početkom sledeće vegetacije.

Zbog smanjenja zastupljenosti pojave biljnih bolesti i štetočina (koje prezimljavaju na i ispod opalog lišća), kao i zbog same prevencije, treba ga sakupiti, izneti iz voćnjaka i spaliti, pa tek onda raditi đubrenje i obradu voćnjaka. Potrebno je ukloniti i eventualno zaostale mumificirane plodove i suve grančice.

Osnovno đubrenje i oranje zemljišta u voćnjacima obavlja se po završetku vegetacije. Vreme rasturanja đubriva zavisi i od njegove rastvorljivosti.

Đubrenje voćaka u ovom periodu raditi sa organskim i mineralnim đubrivima.

Od organskih đubriva najčešće se koristi stajnjak, i to zgorelo ili poluzgorelo stajsko đubrivo. Najčešće se koristi goveđe stajsko đubrivo. Stajnjak pored toga što reguliše ishranu voćaka, bitno popravlja fizičke osobine zemljišta, vodno vazdušni i toplotni režim. On održava strukturu zemljišta i obezbeđuje aeriranje i popravku vodopropustljivosti. Stajnjak je potrebno unositi u zemljište svake 2-3-4 godine, u količini 20-30-40 tona po hektaru. To je naročito potrebno ako su ta zemljišta slabohumusna u cilju njegovog obogaćivanja organskom materijom i poboljšanja uslova za razvoj zemljišne mikroflore. Zasadi koji se đubre srtajnjakom u sušnim godinama manje pate od nedostatka vlage.

Stajnjak treba zaorati odmah nakon rasturanja.

Fosfor i kalijum se dodaju kroz složena đubriva. To podrazumeva različitu kombinaciju azota, fosfora i kalijuma. Od vremena primene zavisi i formulacija. Npr. ako je manji sadržaj azota primenjuje se u ranu jesen. Kako se sadržaj azota povećava i vreme primene se pomera ka početku vegetacije. Fosfora i kalijeva đubriva se rasturaju u jesen, da bi se blagovremeno razložila. Ova đubriva se unose dublje u zemljište.

Đubriva se u zasadima voćaka rasturaju po celoj površini.

U zavisnosti od primenjenih doza, sastava i odnosa pojedinih hraniva mogu da poboljšaju, ili u pojedinim slučajevima njihove loše, nestručne primene da pogoršaju proizvodnju.

Nakon đubrenja odmah sledi obrada zemljišta. Dubina obrade zavisi od zemljišta, vremena izvođenja i korenovog sistema voćaka. Sprovesti je na manjoj dubini 15 do 18 cm. Ako je korenov sistem plitak, ako je zemljište bilo pod ledinom ili su zasadi gusti, dubinu treba postepeno povećavati. Ako se oranje izvodi u jesen može biti i dublje. Obradom se postiže aeracija zemljišta, poboljšava se vodni i toplotni režim u zemljištu, koren se lakše razvija, lakše se usvaja i hranivo, postiže se povoljnija rastresitost itd.

Obrada zemljišta se primenjuje samo na terenima koji nisu podložni eroziji tj. spiranju zemljišta.

OREZIVANJE I DEZINFEKCIJA PAPAKA KOD KRAVA

Jedan od prvih i najvažnijih uslova za visoku proizvodnju mleka jeste, da odgajivači kravama omoguće udobno kretanje i stajanje! Na svaku nogu (papak) krava dolazi najmanje po 100-150kg telesne težine.

Papci kod krava stalno rastu, ali se stalno i troše, naravno ako su životinje redovno na pašnjacima. Međutim, u uslovima današnjeg držanja krava ravnoteža porasta i trošenja papaka odavno je poremećena. Naročito ako su krave – vezane, ili se retko puštaju, odnosno malo vremena provode na ispastima. U svim tim slučajevima porast papaka je veći, nego njihovo trošenje. Papci postaju sve duži, a često se i povijaju naviše.

Problemi sa papcima se prepoznaju po ispoljavanju dve pojave:

1. krave se kreću sve sporije i teže!
2. krave sve duže – leže!

Krave koje imaju poteškoća sa papcima, nerado i usporeno ustaju, brže obave ono što moraju (ishrana, napajanje, izbacivanje fecesa...), pa ponovo traže mesto za ležanje.

U osnovne mere nege papaka spadaju dezinfekcija i orezivanje.

1. Dezinfekcija papaka

Ova mera se izvodi relativno lako i jednostavno, a nije ni skupa. Dezinfekcijom se postiže zaštita papaka tako što se sprečavaju nepoželjne pojave raznih infekcija. Pored toga utiče se i na očvršćavanje papaka. Dezinfekciju bi trebalo obavljati mesečno ili bar dvomesečno (u zavisnosti od uslova držanja). Za to se koriste „kade“, odnosno udubljenja u betonskim podlogama, dužine 150-200cm, a širine 80cm. Dubina je najčešće oko 15cm, sa tim da je tečnost za dezinfekciju bar 8-10cm. Za dezinfekciju se koriste: **formalin 3%**, (jeftiniji je, ali je složenija primena, i **bakarni sulfat** koji povoljno utiče na otvrdnjavanje papaka, pa je i zbog toga širi u primeni.

2. Orezivanje papaka – ima za cilj da kravama obezbedi stabilno stajanje na celoj površini papka (stopala). Orezivanje (skraćivanje) papaka treba obavljati dva puta godišnje. Prvo orezivanje se vrši na 3-4 nedelje pre puštanja na ispašu, a drugo ja na kraju perioda ispaše. Tada je još važnije i zbog odstranjivanja raznih primesa u papcima.

Preporuka je - da se orezivanje obavlja izvan staja! Na primer - pod nekom nadstrešnicom, naravno ako su vremenski uslovi pogodni. Rad oko orezivanja je tada pogodniji, a kontrola se lakše obavlja kada se krave odmah puste i kreću. Međutim, ako se orezivanje obavlja u stajama, tada treba obezbediti dovoljno svetla i kravu nekako „fiksirati“. Naravno treba omogućiti da se ona noga, koja se obrađuje, podigne na neku drvenu podlogu.

Pri tome je veoma važno da osoba koja obavlja orezivanje papaka ne ispoljava grubost i nervozu.

PREGLED CENA SA ZELENE I STOČNE PIJACE

Povrće i mlečni proizvodi		Voće i grožđe		Stočna pijaca	
Proizvod	Cena	Proizvod	Cena	Proizvod	Cena
KROMPIR	40	GROŽĐE	100-130	TELAD	260-300
KUPUS	20	JABUKE	50-100	JUNAD	260-280
PASULJ	200	KRUŠKE	120-140	KRAVE	110
PAŠKANAT	100	NAR	150	PRASAD	160-180
CELER	100	SMOKVA	250-400	JAGNJAD	220
CVEKLA	60	ORAH	600-700	OVCE	170
ŠARGAREPA	60	BANANA	100-110		
LUK CRNI	50	GREJFURT	120		
LUK BELI	400	LIMUN	120		
		SUVA ŠLJIVA	250		
SIR	250-370	POMORANDŽE	100-120		
KAJMAK	500	MANDARINE	120-130		
MLEKO	60				
JAJA	220-280				